

6. Формирование управленческих отношений.
7. Формирование и управление социальных отношений.
8. Мотивация в управлении.
9. Решение конфликтов на предприятии и в организации психологическими методами и так далее.

Как мы уже отмечали, в процессе управления человеческий фактор считается основополагающим и важным элементом в формировании социально-психологического климата и для управления в целом. Этот климат объединяет в себе отношение руководителя к коллективу, его справедливые решения, способности, формирование в коллективе независимого мнения и способа мышления, создание атмосферы искренних и дружеских отношений между работниками. Социально-психологический климат в трудовом коллективе зависит, в первую очередь, от стиля управления руководителя, применяемых им методов и установленных правил. Если в социально-психологическом климате имеют место отрицательные ситуации, тогда корень, возникающих проблем, следует искать в структуре управления.

Однако проблемная ситуация создается не только в результате отсутствия эффективности в процессе управления. В связи с наличием подобных проблем понятие коллектив и индивидуум также могут стать предметом обсуждений [5, с.51-52.]

Выявление субъектов этих проблем, их исследование и анализ также зависят от профессионализма и умения руководства. Значит, даже если основным виновником возникновения проблем будут считаться подчиненные, все равно ответственность за решение возникших проблем лежит на руководителе. Если решение проблем будет безрезультатным, тогда возникновение конфликтов в организации или на предприятии будет неизбежным. Подобные конфликты ставят под сомнение результаты управленческой деятельности, а если сказать точнее, достижение стоящих стратегических целей и перспектив.

Выводы и предложения.

Из вышесказанного можно сделать вывод, что управленческая деятельность, относясь к социальной философии, имеет в своей основе фактор человеческой психологии. Это понятие выводит на передний план человеческий фактор в процессе управления. Следует отметить, что если человеческий фактор и стоит в основе этого процесса, в итоге он превращается в цель. Потому как управленческие отношения состоят из отношений между управляющей и управляемой системами. По обе стороны этих отношений находится человеческий фактор. Значит, анализируя управленческую деятельность и вытекающие из нее события, процессы человеческой фактор мы принимаем в качестве главного, участвующего в формировании и развитии других факторов.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Бондаренко Г.И. Человеческий капитал: основные факторы его воспроизводства и развития / Г.И. Бондаренко. - Ростов-на-Дону: Терра, 2005.
2. Добровинский А.П. Управление персоналом в организации: учебное пособие / А.П. Добровинский. - Томск: ТПУ, 2011. – 416 с.
3. Кибанов А.Я. Управление персоналом организации: Учебник / Под ред. А.Я. Кибанова. - М.: ИНФРА-М, 2006. – 638 с.
4. Максимова В.Ф. Инвестирование в человеческий капитал / В.Ф. Максимова. - М.: МФПА, 2005. – 29 с.
5. Саубанова Л.В. Организация управления человеческими ресурсами на предприятии / Л.В. Саубанова // Управление персоналом. - 2009. - №1. - С.51-52.
6. Управление персоналом. Учебник / Под ред. Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремена. - М.: ЮНИТИ, 2002. – 506 с.
7. Управление человеческими ресурсами. Энциклопедия / Под ред. М. Пула, М. Уорнера. - СПб.: Питер, 2002. – 1200 с.
8. Управление человеческими ресурсами: менеджмент и консультирование: Коллективная монография./ Под. ред. В.В. Щербины. - М.: НИГО, 2004. – 520 с.
9. Филин С.А. Управление человеческими ресурсами: Курс лекций / С.А. Филин, Т.В. Филина. - Алматы: МВА, 2011. – 209 с.
10. Эфендиев А.Г. Профессиональная деятельность преподавателей вузов: проблемы и основные тенденции / А.Г. Эфендиев, К.В. Решетникова // Вопросы образования. - 2008. - №1. - С. 87-119.

УДК 334.758:330.341.1

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ИННОВАЦИЙ НА ОСНОВЕ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ

Семенов А.А., к.э.н., доцент кафедры международной экономики Донецкого национального университета экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского (Украина)

Семенов А.А. Формування і розвиток системи інновацій на основі злиттів і поглинань.

У статті досліджено механізм формування і розвитку інноваційних процесів, інноваційної економіки на основі певних форм, способів, інструментів корпоративних злиттів та поглинань. Визначено сутність структури інновацій, інноваційних процесів на сучасному етапі розвитку світової економіки. Обґрунтовано механізм і фактори формування і розвитку системи інноваційних процесів, інноваційної економіки. Проаналізовано корпоративні злиття і поглинання, як специфічний спосіб формування і розвитку системи інновацій. Визначено суттєві результати формування інноваційної системи на основі злиттів і поглинань.

Ключові слова: інновації, інноваційна економіка, злиття і поглинання, світова економіка, технології, НДДКР, ТНК

Семенов А.А. Формирование и развитие системы инноваций на основе слияний и поглощений

В статье исследован механизм формирования и развития инновационных процессов, инновационной экономики на основе определенных форм, способов, инструментов корпоративных слияний и поглощений. Определена сущность структуры инноваций, инновационных процессов на современном этапе развития мировой экономики. Обоснован механизм и факторы формирования и развития системы инновационных процессов, инновационной экономики. Проведен анализ корпоративных слияний и поглощений, как специфического способа формирования и развития системы инноваций. Определены существенные результаты формирования инновационной системы на основе слияний и поглощений.

Ключевые слова: инновации, инновационная экономика, слияния и поглощения, мировая экономика, технологии, НИОКР, ТНК

Semenov A. Formation and development of the system of innovations on the basis of mergers and acquisitions

The article studies the mechanism of formation and development of innovative processes, innovative economy on the basis of certain forms, methods, instruments of corporate mergers and acquisitions. Essence of structure of innovations, innovative processes on the modern stage of development of world economy is determined. A mechanism and factors of forming and development of the system of innovative processes, innovative economy are grounded. Corporate mergers and acquisitions, as a specific method of formation and development of the system of innovations, is analysed. The substantial results of formation of the innovative system on the basis of mergers and acquisitions are determined.

Keywords: innovations, innovative economy, mergers and acquisitions, world economy, technologies, R&D, TNC

Постановка проблемы. Одним из важнейших стратегических направлений в развитии современной международной экономики является разворачивание инновационных процессов и формирование на этой основе одной из новых категорий новой экономики –

інноваційної економіки. Інноваційна економіка оказує значительне і все зростаюче вплив на соціально економічні системи, на розвиток світової економіки в цілому. Об цьому наочно свідчать такі показники, як високий удільний вага інновацій, інноваційних ресурсів, інноваційної продукції в ВВП, в світовому продукті. Відомий американський дослідник Пітер Друкер підкреслює: «Інноваційність – особливий інструмент підприємництва. Само підприємство як діяльність направлено на те, щоб вдихнути в існуючі ресурси нові властивості з метою створення благ» [1, 41]. В значительній ступені це стосується в першу чергу великих корпорацій. В частині, в корпоративному бізнесі з загальної сумми капіталізації 500 найбільш великих компаній світу в 25,82 трлн. долл. На частку високотехнологічних галузей приходиться відносно велика величина – 32,4%, в той час як на фінансову сферу – менше 28%, на енергетику – 15,4%, на інші галузі і сфери – 24,2% [2, 74]. Саме це визначає актуальність даної проблеми. Тому дуже важливо і необхідно дослідити певні питання, пов'язані з аналізом інноваційної системи, інноваційної структури сучасної світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, пов'язаним з аналізом системи інновацій, інноваційної діяльності, присвячена велика наукова і навчально-методична література зарубіжних і вітчизняних дослідників. Особливу увагу заслуговують роботи таких зарубіжних дослідників як Д.М. Бішоп, П.А. Гохан, П. Друкер, Б.З. Мільнер, П. Моросіні, М. Портер, У. Стеджер, С. Родвіт, Д. Хардінг, Ф.І. Еванс. Особливу увагу заслуговує робота «Інноваційне розвиток: економіка, інтелектуальні ресурси, управління знаннями», видана під редакцією Б.З. Мільнера. В даній роботі відзначається, що велика роль в формуванні інновацій на основі злиттів і поглинень грають найбільші компанії [2, 74]. Проблема, пов'язана з аналізом злиттів і поглинень, в т.ч. в системі інновацій, присвячені роботи українських дослідників – А.І. Амоші, А.С. Гальчинського, В.І. Ляшенко, Ю.В. Макогона, А.А. Чухно і др.

Однак, залишається ряд питань, які ще не досліджені або недостатньо досліджені в науковій літературі. Серед таких питань значительний науковий і практичний інтерес викликає проблема формування і розвитку системи інновацій на основі корпоративних злиттів і поглинень.

Виділення нерешеної проблеми. В умовах високої і зростаючої ступені економічної глобалізації, в т.ч. глобалізації інноваційної економіки, обострення конкуренції на світових ринках за частку і передел інноваційних ресурсів, виникає необхідність дослідження таких питань, які ще не досліджені або недостатньо досліджені в науковій літературі. А саме: фактори, що впливають на формування і розвиток інноваційної системи, інноваційної економіки; механізм формування і розвитку інноваційної системи на основі корпоративних злиттів і поглинень; наслідки корпоративних злиттів і поглинень, здійснюваних на національному і транснаціональному рівні, в процесі формування інноваційної системи на сучасному етапі розвитку глобальної економіки.

Ціль дослідження полягає в виявленні механізму формування і розвитку інновацій, інноваційних процесів. Досліджуючи такий механізм, важливо і необхідно проаналізувати фактори, що впливають на формування і розвиток інновацій, інноваційних систем на основі корпоративних злиттів і поглинень.

Результати дослідження. Формування і розвиток інноваційної економіки, інноваційної системи, інноваційних процесів впливають різні фактори, серед яких виділяються визначальні. На сучасному етапі розвитку світової економіки найбільш важливим фактором є значительні галузеві структурні зміни, безпосередньо пов'язані з розвитком НТР. Сучасна світова економіка переживає третій етап НТР, в якому ключова роль належить новим досягненням науки і технологій. При цьому важливо відзначити, що галузеві зміни характеризуються визначеними кількісними і якісними змінами в галузевій структурі сучасної світової економіки. Постійно зростає кількість галузей і сфер, в яких уже нараховується кілька сотень, а також зростає кількість нових товарів і послуг. Якісні зміни проявляються в значительній мірі в перерозподілі удільного ваги різних галузей і сфер в загальній галузевій структурі. Якщо раніше велика роль належала аграрно-сировинним галузям, в далішому – галузям обробляючої промисловості, то в нинішній час – сфері послуг, і третинному сектору економіки. Наряду з цим, спостерігаються суттєві зміни в системі технологій. Відомі дослідники в цій області П. Моросіні і У. Стеджер зазначають: «Оскільки життєві цикли продуктів і технологій скорочуються, і навіть покупці в розвиваючихся країнах і на формуючихся ринках більше не можуть бути задоволені старими технологіями, постійне новаторство стає справжньою потребою» [3, 25].

Іншим суттєвим фактором формування і розвитку системи інновацій є характер розподілу, розміщення інвестиційних ресурсів. Дані свідчать про далеко нерівномірний розподіл нових технологій, інновацій між країнами. Об цьому наочно свідчать такі показники як індекс економіки знань (Knowledge Economy Index – KEI), який розраховується за десятибальною системою на основі чотирьох показників: економічний і інституціональний режими; інноваційні режими; освіта; інформаційні і комунікаційні технології. Так, за даними Всесвітнього банку, серед досліджених в 2012 г. 146 країн, в першу десятку входять розвинені держави, балл яких коливається в діапазоні 8,87-9,43; в другу десятку входять вісім розвинених країн з балами в діапазоні 8,37-8,86 і дві розвиваючіся країни – Тайвань (8,77) і Гонконг (8,52), і т.д. Для більшості інших розвиваючихся країн і країн перехідної економіки цей показник становить менше 7 баллів (Російська Федерація – 5,78, Україна – 5,73, Білорусь – 5,59), в т.ч. для 35 країн – менше 3 баллів [4].

Значительне вплив на формування і розвиток сучасної інноваційної системи оказує нерівномірне розподілення людських ресурсів, в т.ч. особливо висококваліфікованих – технологів, інженерів, учених, дослідників і т.д. Об цьому наочно свідчить такий показник як індекс розвитку людського потенціалу, або індекс людського розвитку (Human Development Index), який розраховується як середньгеометрична величина трьох показників – очікувана тривалість життя, рівень грамотності населення, рівень життя. В відповідності з цим індексом, країни сучасної світової економіки діляться на чотири групи – країни з дуже високим рівнем людського розвитку, країни з високим рівнем людського розвитку, країни з середнім рівнем людського розвитку і країни з низьким рівнем людського розвитку [5, 144-147]. Особливу роль в цьому відношенні належить таким показникам як рівень благополуччя країн і розподілення багатих людей, мільярдів по країнам. В частині, за даними на жовтень 2013 г., світове багатство, яке становило 240,9 трлн. долл., розподілилося наступним чином: в країнах Північної Америки – 32,8%, в країнах Європи – 31,7%, в Японії – 9,4%, в Китаї – 9,2% [6, 5, 47]. Ще більшим є розрив між країнами і регіонами за кількістю мешканців в мільярдах. За даними журналу Forbes на 2012 г. в світі нараховувалося 1426 мільярдів осіб, серед яких кожен з них мав більше 1 млрд. долл. з загальною сумою в 5,4 трлн. долл. В 27 розвинених країнах проживало 779 мільярдів осіб; в 37 розвиваючихся країнах і країнах перехідної економіки – 647 мільярдів осіб; в інших країнах – 128 мільярдів осіб [7].

Особливу роль в процесі формування і розвитку інноваційної системи, інноваційної економіки належить такому фактору як конкурентні переваги країн. Важливим показником такої переваги країн сучасної світової економіки є індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), який розраховується на основі 12 показників і оцінюється за шестибальною шкалою [8, 15].

Наступним фактором формування і розвитку системи інновацій є законодавча система, а саме –

* Світове багатство обчислюється як різниця між активами і зобов'язаннями, або як сума активів, що знаходяться під управлінням домашніх господарств. В розвинених країнах серед активів домінують грошові заощадження, ціна акцій і облігацій; в розвиваючихся країнах – земля і нерухомість.

законодавство, регулююче інноваційні процеси. В частині, в 2011 г. Верховний Совет України прийняв закон, визначаючий пріоритети інноваційної діяльності України до 2021 г. Даний закон визначив стратегічні пріоритети в розвитку науки і інновацій на десятилітній період, що буде визначеною формою сприяти процесам злиття і поглинання з участю іноземних і українських компаній, особливо, в сфері інновацій.

Проаналізовані фактори передбачають різні способи і засоби формування і розвитку інноваційних систем, інноваційних ресурсів, інноваційних процесів.

Проведене дослідження дозволяє утвердити, що значуще і все зростаюче значення в розвитку світової економіки на сучасному етапі, а також в формуванні і розвитку інноваційної економіки, інновацій, інноваційних процесів належить такому способу як корпоративні злиття і поглинання. Наочно об цьому свідчить такий показник як обсяги злиття і поглинання. Так, загальна сума транснаціональних злиття і поглинання, завершених в період з 1987-1991 гг.) становила 709,6 млрд. долл.; в період наступних п'яти років (1992-1996 гг.) – 902 млрд. долл. [9, 11]; в наступні п'ять років (1997-2001 гг.) – 4025,8 млрд. долл. [10, 13]; в наступні п'ять років (2002-2007 гг.) – незначительно зменшується – до 3477,2 млрд. долл. [11, 12]; в наступні п'ять років (2008-2012) – знову значуще зростає – до 5260 млрд. долл. [12, 14].

Сучасна система злиття і поглинання представляє собою специфічний спосіб формування і розвитку інновацій, інноваційних процесів, інноваційної економіки. Специфіка проявляється в наступному.

Во-перших, даний спосіб представляє собою широко диверсифіковану структуру. Це проявляється в тому, що така структура охоплює всі галузі і сфери сучасної світової економіки, в яких здійснюються інновації, інноваційні процеси і визначеною формою розміщуються (розподіляються) інноваційні ресурси. При цьому, важливо підкреслити, що в залежності від функціонально-галузевої спрямованості основних суб'єктів ринкової економіки і їх зв'язів між собою в системі злиття і поглинання виділяються три категорії угод: горизонтальні, вертикальні і конгломеративні. І таким формою формуються і поширюються інновації між компаніями, зайнятими в різних галузях.

Во-других, злиття і поглинання представляють собою багатофункціональний спосіб, т.е. включають в себе різні форми, здійснюються серіями, що супроводжується формуванням корпоративних пірамід, включаючих в себе багато підрозділів.

В-третьих, злиття і поглинання представляють собою особливий механізм конкурентної боротьби за захоп, передел економічних об'єктів, в т.ч. особливо інновацій, нових технологій, науково-дослідницьких інститутів. І, як свідчить аналіз, виступає в цьому відношенні належить великим і найбільшим компаніям, в першу чергу, транснаціональним корпораціям. В частині, за 2013 г. найбільші ТНК здійснили 665 угод по злиттям і поглинанням в даній сфері на загальну суму 188,2 млрд. долл. [13, 9]. Звертає на себе увагу достатньо висока ступінь концентрації даних злиття і поглинання. В частині, на сім найбільш великих угод, завершених в 2013 г. пришлося 30,8% (57,9 млрд. долл.), в т.ч. чотири (на суму 46,7 млрд. долл.) з них були здійснені американськими компаніями. Особливо виділяється злиття, що відбулося в кінці 2013 г. між американськими технологічними компаніями Silver Lake Partners і Dell Inc. на суму 24,4 млрд. долл. [13, 7, 29]. Зменшується частка злиття і поглинання в сфері технологій приходить на шість напрямків, в т.ч. серед поглинутих компаній 36,4% (68,5 млрд. долл.) приходило на підприємства, що виробляють програмне забезпечення, 26,5% (49,8 млрд. долл.) – на підприємства, що виробляють комп'ютери, периферію і надають електронні послуги, 11,6% (21,8 млрд. долл.) – на підприємства, що виробляють напівпровідники, 10,6% (20,0 млрд. долл.) – на підприємства, що виробляють комунікаційне обладнання, 8,9% (16,8 млрд. долл.) – на компанії, що надають ІТ-послуги, 5,3% (10,0 млрд. долл.) – на компанії, що надають інтернет-послуги [13, 23].

В-четвертих, здійснюючи злиття і поглинання, компанії використовують і інші способи, засоби формування і стимулювання інновацій, інноваційних процесів. А саме: транснаціоналізація бізнесу, переміщення виробництва, економічної діяльності, в т.ч. інноваційної діяльності за кордон; створення зарубіжних економічних секторів, експорт капіталу в різних формах. Особливо місце в цьому відношенні займає такий спосіб «сотрудничества» з системою злиття і поглинання як фінансування інновацій, процесів формування інноваційних ресурсів. В частині, витрати на НІОКР в світовій економіці зросли з 1394 млрд. долл. в 2011 г. до 1442 млрд. долл. в 2012 г. і до 1496 млрд. долл. в 2013 г. [14, 5]. При цьому, дослідження виявляє важливу особливість в системі фінансування інноваційних процесів – високу ступінь корпоративної концентрації. Так, в 2002 г. 700 найбільш великих ТНК (1% від загальної кількості ТНК в світі) витратили 310 млрд. долл. на НІОКР (46% витрат на НІОКР всіх ТНК в світі) [15, 119]. В 2012 г. двадцять найбільш великих ТНК здійснили витрати на інновації на 242,7 млрд. долл., що становило 16,54% всіх таких витрат всіх ТНК в світовій економіці [16]. Аналіз виявляє важливу особливість інноваційної діяльності великих корпорацій: широке використання своїх зарубіжних філій в фінансуванні НІОКР. Важливо зауважити, що на частку зарубіжних філій ТНК припадає значуща частка витрат на інновації в приймаючих країнах, в т.ч. в Ірландії – 72,1%, в Угорщині – 62,5%, в Сінгапурі – 59,8%, в Великобританії – 45%, і т.д. [15, 127].

Проведене дослідження дозволяє утвердити, що система корпоративних злиття і поглинання є одним з найбільш важливих результативних способів формування і розвитку інновацій, інноваційних процесів в сучасній світовій економіці. К числу найбільш важливих результатів належать наступні. Зперше, це розширення і ускладнення системи інновацій, технологій, інноваційних процесів. Подібне розширення охоплює кількісну і якісну характеристики інновацій, інноваційної системи. Кількісна характеристика розширення таких процесів заключається во-перших, в значущих, зростаючих обсягах інновацій, нових технологій, які обумовлюються тим, що нові об'єднані компанії, маючи порівняно великі фінансові і матеріальні ресурси, збільшують витрати на НІОКР, на інновації, технології; во-других, в розширенні географічної сфери (структури) інноваційних процесів на основі транснаціональних злиття і поглинання і формування зарубіжних інноваційних секторів, контролюємих ТНК. Якісна характеристика розширення інноваційних процесів, інновацій проявляється, во-перших, в високій і зростаючій ступені їх галузевої диверсифікації; во-других, в формуванні нових технологічних укладів в різних галузях. Особливо роль в цьому відношенні належить новим енергетичним технологіям, зв'язаним з розвитком так званих альтернативних, відновлюємих джерел енергетичних ресурсів, які роблять виробництво більш економічним і безпечним.

Другим важливим результатом злиття і поглинання в процесі формування і розвитку інновацій, інноваційних процесів є підвищення конкурентоспособності інноваційних систем, інноваційних сфер (галузей). Конкретно це досягається за рахунок обміну інноваційними ресурсами, технологічними перевагами між об'єднаними компаніями; формування специфічної форми ефекту загального бізнесу – синергетичного ефекту, який виникає як загальний результат інноваційної діяльності, коли він вище ефекту компаній, діючих окремо одна від одної до об'єднання; зменшення витрат на ведення загального бізнесу об'єднаною компанією шляхом ліквідації дублюючих функцій, використання загальних активів. К прикладу, американська компанія Real Networks, що займається розробкою і продажем аудіо- і відеоборудування, продала компанії Microsoft 10% своїх акцій і на таку ж суму отримала ліцензію на «поточкову» технологію. В результаті Microsoft передала розробку деяких технологій компанії Real Networks, отримавши економію приблизно в 15 млн. долл. [17, 23]; зменшення або зниження ступеня конкуренції на інноваційних ринках, в сфері інноваційної діяльності, в процесі розподілу і накопичення інноваційних ресурсів в результаті об'єднання між колишніми конкурентами, здійснюємих інноваційну діяльність в визначених сферах, галузях. Благодаря цьому і підвищується загальна і інноваційна конкурентоспособність об'єднуючихся компаній, формуються нові інноваційні лідери.

Важливим результатом міжфірмних злиття і поглинання в процесі формування і розвитку інновацій, нових технологій

является более рациональный характер подготовки и использования человеческих ресурсов, человеческого капитала. Проблема заключается в том, что на современном этапе развития инновационной экономики остро ощущается нехватка определенных категорий рабочей силы и, в первую очередь, высококвалифицированных кадров – инженеров, ученых, технологов, и т.д. При этом, нередко компании, поглотив зарубежное предприятие, используют местные кадры, перемещая часть своего бизнеса за границу и превращаются в ведущих работодателей в этих странах. В частности, крупнейшая индийская ТНК Tata Group, поглотив до десяти английских компаний, стала крупнейшим промышленным работодателем в определенных отраслях, связанных с высокими технологиями. По данным на сентябрь 2011 г. на английских предприятиях этой ТНК было занято свыше 45 тыс. человек [18, 36].

Весьма важным, существенным следствием, результатом слияний и поглощений является особый раздел и передел инноваций, инновационных ресурсов между корпорациями, ТНК, а вместе с тем и между странами, в которых зарегистрированы эти ТНК и их подразделения. И, на этой основе, корпорации и в известной мере страны приобретают или укрепляют свои лидирующие позиции в сфере инноваций, на мировых инновационных рынках. Проведенный анализ выявляет в этом отношении следующие важные показатели (примеры):

- в 2000 г. три разнонациональных института (немецкая компания Daimler-Benz Aerospace AG, французский альянс Aerospatiale-Matra и испанская компания CASA) создали новое объединение Aeronautic Defence and Space Company (EADS) стоимостью в 5 млрд. долл., которое стало заниматься разработкой новых авиационных и космических технологий [19, 8];
- в 2007 г. украинские компании – консорциум «ЕДАПС» и корпорация «Инком» – объединили свои усилия в по реализации общих проектов в области ИТ (в дальнейшем корпорация «Инком» была полностью поглощена «ЕДАПС») [20, 10];
- в 2008 г. французская компания PSA Peugeot Citroen и японская Mitsubishi Motors Co подписали соглашение о создании совместного предприятия в России с целью производства и реализации продукции наукоемкой отрасли; в рамках ЕС в 2007 г. было принято решение по созданию к 2014 г. системы спутниковой навигации Galileo из 30 спутников с центром управления в Германии и Италии. В альянс вошли страны ЕС, Китай, Израиль, Южная Корея, Марокко, Норвегия, Украина и Россия. Новый альянс должен стать альтернативой уже работающей американской системе GPS (Глобальная система позиционирования) и российской ГЛОНАСС [21, 8];
- в 2003 г. производитель полупроводников – немецкая компания Infineon Technologies AG и сингапурская компания Suzhou Industrial Park Venture создали совместную компанию, которая осуществляет производство и инновационную деятельность в отраслях микросхем компьютерной памяти [22, 14];
- в 2010 г. одна из крупнейших электронных компаний США – Intel – приобрела за 7,7 млрд. долл. одного из лидеров компьютерной безопасности – компанию McAfee. Это самая крупная покупка в 42-летней истории Intel. Сделка была необходима для защиты и создания новых продуктов в сфере информационной безопасности [23, 7];
- после приобретения американской компанией Intelsat своего конкурента PanAmSat за 3,2 млрд. долл. был образован крупнейший в мире спутниковый оператор, который опередил лидера на рынке космических программ – корпорацию SES. В собственность объединенной компании вошли 53 спутника для передачи телевизионных и телефонных сигналов, что позволило обслуживать корпоративных клиентов и правительства 220 стран мира [24, 33];
- в 2013 г. компания Microsoft приобрела за 5,44 млрд. евро подразделение финской компании Nokia, занимающееся разработкой устройств и сервисов. После продажи мобильного бизнеса Nokia планирует сосредоточиться на других направлениях, в частности на разработке карт и систем навигации [25];
- в результате слияния в 2008 г. британского информационного агентства Reuters Group и канадской медиа-компании Thomson Corp, образовалось крупнейшее в мире агентство Thomson-Reuters [9, 204].

Четвертым из основных результатов слияний и поглощений в формировании и развитии инноваций, инновационных процессов является воздействие на культуру, торговые марки, бренды, как составную часть инновационных систем. Особого внимания заслуживает положение о том, что сделки по слияниям и поглощениям (особенно транснациональным) оказывают существенное воздействие на культуру и языковую систему страны, чьи ТНК осуществляют такие сделки. Именно на эти вопросы обращают внимание известные исследователи П. Моросини и У. Стеджер в своей монографии на примере компании Cisco (американская компания, работающая в области создания компьютерных сетей). Авторы подчеркивают, что корпоративная культура способствует не просто принятию «поглощенных» работников в общий коллектив, но и ознакомление их с собственной культурой компании Cisco, глава которой утверждает: «Если у вас нет культуры, способной быстро проникнуть в только что приобретенную компанию, то велика вероятность того, что ваше поглощение закончится провалом» [3, 48]. Авторы замечают, что язык страны компании-поглотителя расширяет географию использования данного языка. В частности, «в случае с образованием компании Novartis английский язык был выбран в качестве обязательного общего языка для группы глобальных менеджеров, хотя и не относится к основным языкам, на которых общались руководители в компаниях Ciba-Geigy и Sandoz до заключения сделки» [3, 54]. И благодаря этому, в результате слияний и поглощений происходит формирование и использование новых технологий, инноваций. В частности, индийская компания Tata Motors, поглотив всемирно известную английскую автомобилестроительную компанию Jaguar Land Rover (JLR), широко использует данный бренд на мировых рынках, значительно повышая привлекательность индийской компании в целом и снижая конкурентоспособность Великобритании на мировых автомобилестроительных рынках [18, 36].

Важным результатом слияний и поглощений как способа формирования и развития инноваций, инновационных процессов является установление взаимосвязей, взаимообусловленности между процессами слияний и поглощений и инновационными процессами. Таким образом, инновации, инновационные процессы выступают и как результат слияний и поглощений, и как один из факторов, стимулирующих слияния и поглощения. Как замечают П. Моросини и У. Стеджер, слияния и поглощения «обеспечивают более эффективное применение технологии с целью рационализации операций и укрепления синергии» [3, 25], «а технологии оказывают сильнейшее влияние и на деятельность, направленную на осуществление слияний и поглощений. Технология может выполнять одну из трех функций: быть инициатором, движущей силой или целью слияний и поглощений» [3, 24].

Выводы и предложения.

В заключение необходимо сделать определенные выводы по исследованию проблемы, характеризующей особенности развития глобальной экономики на современном этапе.

Во-первых, инновации, инновационные процессы представляют собой один из важнейших элементов, являются движущей силой развития национальных экономик, мировой экономики в целом.

Во-вторых, инновации функционируют и развиваются как определенная система, обуславливаемая многими важными факторами, включающая определенные элементы.

В-третьих, важнейшим способом, воздействующим на формирование и развитие инноваций, инновационных процессов на современном этапе развития мировой экономики, современного периода НТР, является система корпоративных слияний и поглощений.

В-четвертых, прослеживаются значительные, существенные результаты формирования и развития системы инноваций, инновационной экономики на основе корпоративных слияний и поглощений.

Анализ результатов формирования и развития системы инноваций, обеспечивающих существенные преимущества различных стран, национальных экономик, повышение эффективности их функционирования, конкурентоспособности на мировых рынках, позволяет сделать определенные предложения, рекомендации соответствующим государственным и частным институтам Украины касающиеся использования такого способа формирования и развития национальной системы инноваций, в качестве которого выступают корпоративные слияния и поглощения.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры (практика и принципы) / П. Друкер; Пер. с англ. – М.: Бук Чембэр Интернэшнл, 1992. – 351 с.
2. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями / Под ред. Б.З. Мильнера. – М.: ИНФРА-М, 2010. – 624 с.
3. Моросини П., Стеджер У. Управление комплексными слияниями: в помощь руководителю компании, использующей стратегии M&As / П. Моросини, У. Стеджер; Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2005. – 304 с.
4. World Bank. KEI and KI Indexes (KAM 2012) [Electronic resource]. – Mode of access: http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page5.asp
5. ООН. Доклад о человеческом развитии 2013. Возвышение Юга: человеческий прогресс в многообразном мире. – М.: Весь мир., 2013. – 203 с.
6. Credit Suisse. Global Wealth report 2013. – Zurich, 2013. – 64 p.
7. The World's Billionaires [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.forbes.com/billionaires/>
8. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2013–2014: Full Data Edition / K.Schwab / World Economic Forum. – Geneva, 2013. – 553 p.
9. UNCTAD. World investment report 2008. Transnational corporations, and the infrastructure challenge. – N-Y., Gen., 2008. – 294 p.
10. UNCTAD. World Investment Report 2009. Transnational Corporations, Agricultural Production and Development. – N-Y., Gen., 2009. – 281 p.
11. UNCTAD. World Investment Report 2010. Investing in a Low-Carbon Economy [Text]. – N-Y., Gen., 2010. – 184 p.
12. UNCTAD. World Investment Report 2013. Global Value Chains: Investment and Trade for Development. – N-Y., Gen., 2013. – 236 p.
13. Global technology M&A update: October–December 2013 and year in review // Ernst and Young. – 2014. – Issue 22. – 40 p.
14. 2013 Global R&D Funding Forecast // R&D magazine. – 2013. – December. – 36 p.
15. UNCTAD. World investment report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D]. – N-Y., Gen., 2005. – 332 p.
16. 2012 Top 20 R&D Spenders [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.booz.com/global/home/what-we-think/reports-white-papers/article/51173512>.
17. Кудрина Е. Кормушка для роста // Компаньон. – 2006. – №8. – с.22-24.
18. Tata for new // The Economist. – 2011. – Sept., 10. – p.36-37.
19. Коротко // Деньги и технологии. – 2000. – №2. – с.8.
20. ЕДАПС и Инком объединяют ресурсы // Компаньон. – 2007. – №10. – с.10.
21. Лукашин Ю. Galileo поборется с GPS // Экономические известия. – 2007. – №214. – с.8.
22. Слияния и поглощения // Инвестгазета. – 2003. – №31. – с.14.
23. Антивирус за 7,7 млрд. // Эксперт. УДЖ. – 2010. – №33. – с.7.
24. Слияния и поглощения // Компаньон. – 2005. – №36. – с.33.
25. Nokia to sell Devices & Services business to Microsoft in EUR 5.44 billion all-cash transaction [Electronic resource]. – Mode of access: <http://press.nokia.com/2013/09/03/nokia-to-sell-devices-services-business-to-microsoft-in-eur-5-44-billion-all-cash-transaction/#sthash.QfhbVJZL.dpuf>.

УДК 341.9:331.109

ШЛЯХИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИРІШЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ (КОНФЛІКТІВ)

Сьомич М.І., доцент кафедри бізнес - адміністрування та права, кандидат наук з державного управління Полтавської державної аграрної академії

Сьомич М.І. Шляхи законодавчого вдосконалення вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).

В статті розкрито сутність правового розуміння колективного трудового спору як нормативно врегульованої процедури розгляду розбіжностей між сторонами, що є вихідною тезою для дії правового механізму її проведення та правових теорій регулювання порядку вирішення колективних трудових спорів (конфліктів), що сприятиме зведенню до мінімуму напруженості в суспільстві і підвищенню добробуту населення. Встановлено, що досі в нашому законодавстві не визначено правове розуміння колективного трудового спору як нормативно врегульованої процедури розгляду розбіжностей між сторонами, що є вихідною тезою для дії правового механізму її реалізації, а чинне визначення цієї категорії фактично ототожнює її з предметом колективного спору - неврегульованими розбіжностями між працівниками та роботодавцями. Також зазначено, що на даний час законодавчо не визначено порядок врегулювання суперечностей між сторонами соціально-трудових відносин у випадках банкрутства чи неплатоспроможності суб'єкта господарювання та однозначно не конкретизовано той визначальний момент, відповідну обставину, що започатковує послідовну низку обов'язкових дій сторін спору. Запропоновано зміни до чинного законодавства, які забезпечать удосконалення процедури розгляду і вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) та зможуть стати складовою реальної реформування системи захисту трудових прав в Україні, що сприятиме підвищенню ефективності застосування норм законодавства у цій сфері.

Ключові слова: трудове право, правове регулювання, колективний трудовий спір, трудові конфлікти, страйк, механізм державного управління, трудовий колектив, колективний договір, працівники, роботодавці, примирна комісія.

Сёмич Н.И. Пути законодательного усовершенствования решения коллективных трудовых споров (конфликтов).

В статье раскрыта сущность правового понимания коллективного трудового спора как нормативно урегулированной процедуры рассмотрения разногласий между сторонами, что является исходным тезисом для действия правового механизма ее проведения и правовых теорий регулирования порядка разрешения коллективных трудовых споров (конфликтов), что будет способствовать сведению к минимуму напряженности в обществе и повышению благосостояния населения. Установлено, что до сих пор в нашем законодательстве не определено правовое понимание коллективного трудового спора как нормативно урегулированной процедуры рассмотрения разногласий между сторонами, что является исходным тезисом для действия правового механизма ее реализации, а действующее определение этой категории фактически отождествляет ее с предметом коллективного спора - неурегулированными разногласиями между работниками и работодателями. Также отмечено, что в настоящее время законодательно не определен порядок урегулирования разногласий между сторонами социально-трудовых отношений в случаях банкротства или неплатежеспособности субъекта хозяйствования и однозначно не конкретизирован тот определяющий момент, соответствующее обстоятельство, с которого начинается последовательный ряд обязательных действий сторон спора. Предложены изменения в действующее законодательство, которые обеспечат усовершенствование процедуры рассмотрения и разрешения коллективных трудовых споров (конфликтов) и смогут стать составяющей реальной реформирования системы защиты трудовых прав в Украине, что будет способствовать повышению эффективности применения норм законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: трудовое право, правовое регулирование, коллективный трудовой спор, трудовые конфликты, забастовки, механизм государственного управления, трудовой коллектив, коллективный договор, работники, работодатели, примирительная комиссия.